

Kaísu ja Paavo

© 2015 Eija Reinikainen

Kustantaja: BoD—Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD—Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-330-034-7

Kaisu ja Paavo

Kaikki se voittaa

SISÄLLYS

Johdanto	1
Helsinki, Kasarmikatu 25	2
Kuopio, Puijonkatu 4	5
Kuopio, Lapinlinnankatu 37	19
Säynätsalo	38
Talvisota	43
Rauhan aika	49
Sota jatkuu	55
Paavo Äänislinnassa	62
Perhe "evakossa"	67
Paavo Kiljavan sairaalassa	85
Sotaväsymystä	94
Loputon ikävä	110
Paavo kotiutetaan	120
Harjavallassa	136
Kiitokset	137

Johdanto

Tutustuttuani kahdessa edellisessä teoksessani isovanhempieni elämään, siirryn nyt kuvaamaan äitini ja isäni, Kaisun ja Paavon, vaiheita. Tarina alkaa siitä, mihin edelliset kirjani päättyivät, eli Kaisun ja Paavon avioitumiseen. Seuraan heidän elämäänsä Helsingistä Kuopioon ja sieltä Säynätsaloon, jossa asuimme koko sota-ajan. Lopetan teoksen siihen, kun sota päättyy ja kun kahdeksanhenkinen Paasikosken perhe muuttaa Harjavaltaan.

Kuten aikaisemmissakin teoksissani pysyttelen mahdollisimman objektiivisesti vain tosiasioissa, eli annan henkilöiden oman äänen kuulua. Kirjeitä on runsaasti ja ne sisältävät niin paljon informaatiota, että lukija voi itse niiden perusteella muodostaa käsityksen asianosaisista ja heidän kehityksestään. Tämä teos on vanhempieni kasvutarina. Etenkin sota hiertää ja hioo mutta myös hitsaa heidät lopulta tiiviisti yhteen, ja kuten he sen itse ilmaisevat, he ovat "Meyksi". Kirjan nimeän "Kaisu ja Paavo, Kaikki se voittaa".

Päätin Kaisun ja Paavon tarinan siihen, kun he muuttivat Harjavaltaan, sillä olin tuolloin nelivuotias, eli iässä, jossa katson oman tarinani alkavan. Sen kertomisesta tulee seuraava, todennäköisesti koko loppuelämäni mittainen projekti. Kerronnasta tulee väistämättä subjektiivista, sillä se perustuu omaan kokemukseeni, kirjeenvaihtooni ja päiväkirjoihin, kun taas kertomukset isovanhemmistani ja heidän suvuistaan sekä vanhempieni tarina perustuvat saatavissa oleviin tosiasioihin, ja ne olisi voinut koota ja kertoa kuka tahansa. Tästä eteenpäin kullakin asianosaisella on kuitenkin oma tarinansa.

Oli mahtavaa päästä kurkistamaan menneiden sukupolvien elämään, jakaa heidän ilojaan ja surujaan. Tuntuu kuin ymmärtäisin omaakin elämääni aikaisempaa selkeämmin. Ainakin suhtaudun siihen vähemmän ankarasti. Elämä on monimuotoista, enkä yhtään toisen kanssa identtistä kohtaloa kohdannut tutkimusmatkallani. Jotakin yhteistä ja kaiken kattavaa olen kuitenkin huomannut, jotakin mikä seuraa punaisena lankana sukupolvesta toiseen. Se on - rakkaus! Rakkaus, joka kaiken kestää, kaiken kärsii ja kaiken voittaa. Omassa tarinassani, jota nyt alan työstää, uskallan sanoa sen todennäköisesti jo ääneen, sillä rakkaudesta siinäkin on kysymys.

Helsinki, Kasarmikatu 25

Kaisi Blomberg ja Paavo Paasikoski kihlautuivat vappuna 1931, ja sitten olikin jo aika puhua vanhempien kanssa naimisiinmenosta. Paavon ”housut ja takki” olivat edelleenkin isältä saadut ja opinnot vasta alkuvaiheessa. Vaatimattomat vihkiäiset järjestettiin heinäkuun 26. päivänä 1931 Paasikoskella. Päivällisvieraina olivat kummankin perheet ja Väinö-eno vaimoineen.

Vasemmalta: Janne Blomberg, (morsiamen isä), Kaisu ja Paavo (morsiuspari) ja Gretchen Blomberg (morsiamen äiti)
pöydän päässä Maija ja Sigurd Boman, seisomassa Brita Blomberg ja Matti Paasikoski
Oikealla: Väinö Veijola, Hilja ja Jussi Paasikoski (sulhasen vanhemmat) ja Martha Veijola

Häämatkan Kaisi ja Paavo tekivät pienkoneella Tallinnaan. Omaa asuntoa he eivät voineet edes harkita. Paavon vanhemmat olivat juuri kalustaneet Paavon sisarelle Maijalle ja hänen miehelleen Sigurd Bomanille kodin Siltasaarentielle Bomanin hienoilla huonekaluilla, ja tässä vaiheessa vaihtoehdot olivat vähäiset. Nuoripari muutti Paavon huoneeseen Kasarmikadulle.

Solmiessaan avioliiton Paavo oli 22- ja Kaisi 19-vuotias, ja suoraan kodin turvallisesta lämmöstä Kaisi joutui määrätietoisena anoppinsa koulutettavaksi. Monista uusista säännöistä käyttäytymisessä hänelle oli vaikeinta nauraa ”pienemmällä suulla”. Hän oli tässä suhteessa kuitenkin huono oppilas, sillä nauruaan hän ei koskaan kyennyt kontrolloimaan. Sitä paitsi hän pian huomasi, ettei kaikki anoppilassakaan sujunut sääntöjen mukaan. Hänelle oli esimerkiksi järkytys Paasikoskien kovaäänien keskustelu ruokapöydässä, jossa äänet saattoivat helposti kohota suoranaiseksi huutamiseksi. Hän oli tottunut kotonaan rauhalliseen ja leppoiseen elämänmenoon, eikä siellä juuri koskaan korotettu ääntä. Erään kerran hän kertoi painuneen lähtemättömästi mieleensä. Väittelyn käydessä kiivaimmillaan - kaikki pöydän ympärillä huusivat täyttä kurkkua pyrkien ylittämään toistensa äänet - oli Paavo – havaitessaan Kaisun hämmennyksen – noussut seisomaan ja alkanut kuoronjohtajan tapaan ohjata pöytäseuruetta haarukalla ja veitsellä, huutaen tahdissa ylitse muiden: ”Kurkku poikki, kurkku poikki, kurkku poikki..!”

Työt Pasilan konepajalla Kaisi lopetti syyskuun viimeisenä päivänä 1931. Tässä vaiheessa vatsan pyöristyminen, vaikka olikin kaiken kaikkiaan aika vähäistä, näkyi jo ulospäin, ja varsinainen vauvanodotus alkoi. Onneksi Kaisin kotiväki asui lähellä ja Caloniuksenkadulle pääsi nopeasti. Kotona käydessä riitti kerrottavaa Pixalle, ja papan ja mutin läsnäolo huokui tuttua hyväksyvää turvallisuutta. Jos jo aavisteltiin, että vauva saattaisi syntyä odotettua aikaisemmin, siitä ei puhuttu.

Elämä Kasarmikadulla oli toisenlaista. Oli Matti kavereineen, oli sukulaisvierailuja, ja Maija Siiguineen pyrähti sinne tuon tuosta, tuoden tuulahduksen nuoren parin vauhdikkaasta elämästä. Sitä paitsi anoppi piti omistavaan tapaansa hyvää huolta odottavasta ”pikku äidistä”. Marraskuun 3. päivänä 1931 likka sitten syntyi, vähän etuajassa, parin kilon painoisena. Kaisu on säilyttänyt ystävättäreltään Tytti Kajanojalta, omaa sukua Tenhola, 8.11.31 saamansa kirjeen. Tämä kirjoittaa: *”Rakas kulta Kaisi, onnea – oikein hirmuisen paljon! Ja poika sinulle tuli, niin että kilahti. Mahdat nyt olla ylen onnellinen! Ja Pavesi on nyt ylpeä isä. – Liikuttavaa. – ”*, ja - kerrottuaan ensin reaktioistaan uutisen kuultuaan – hän jatkaa: *”Millä ihmeen pelillä se nyt jo ilmestyi? line puhui jotain tuolinjalasta, joka petti sinun allasi. Siitäkö se johtui, että se näin aikaiseen tapahtui? – Kun eilen kerroin tämän uutisen Paffelle, sanoi hän ensimmäiseksi: Olipa onni, että meillä oli ehjät tuolinjalat.”* Ja vielä lopuksi Tytti kirjoittaa: *”Kunpa minuakin onnistaisi niin, että saisin pojan!”*

Hiljalle, tuoreelle isoäidille, likka oli kruununprinssi, jolle mikään ei ollut kyllin hyvää. Vauvan hoidossa hän otti johdon käsiinsä, tiesihän hän toki kaiken Kaisia paremmin. Kronikassaan 50 vuotta täyttävälle Hildi-serkulleen hän kirjoitti: *”Paavo, nuori insinööri, poika reipas, tarmollinen, Kaisun on kanaksi saanut siipaksensa sirkkuseksi suoraan lastenkamarista, melkein äidin helmasista. Soma on katsoa Kaisu herttaisine hymyinsä, anopista aivan armas, appiukosta mukava.”* *”Olisikohan varsin parempi näin”,* Hilja, jota Kaisi kutsui *”tädiksi”,* sanoi, ja kun Kaisi, joka totutteli nimeen Kaisu, toivoi nuorelta mieheltään tukea joillekin omille ajatuksilleen, tämä neuvoi häntä antamaan äitinsä touhuta, *”hyväähän hän tarkoittaa”*. Niin kauan

Kaisu ja liikku

kun asuttiin hänen vanhempiansa kustannuksella, ei ollut sopivaa asettua heitä vastustamaan. Kaisun sopeutuminen elämään muiden ehdoilla alkoi jo tuossa vaiheessa, ja ajan myötä hänestä kehittyi sopeutumisen mestari.

Kesä 1932 toi Kaisulle virkistävää helpotusta, sillä hän pääsi viettämään sitä maalle Mankalaan, josta hän kirjoitti anopilleen heinäkuun 9. päivänä syntymäpäiväonnittelukirjeen. Siinä *"likku pyytää kiittää jukusti paketista. Se on niin maffi siitä puvusta..."*. Kaisu kertoo, kuinka Paavo ja mufa istuvat verkkokeinussa ja keskustelevat: *"Se kuulostaa niin hirveän tärkeältä. Varmasti on puhe nahkavyöstä tai paperossilaatikosta."* Kirjeen ovat allekirjoittaneet Kaisu ja Paavo. Iikan myötä tuli Jannesta, papasta, mufa, ja Gretasta, mutista, mumi. Hilja halusi itseään kutsuttavan isoäidiksi, joten Jussista tuli näinmuodoin isoisä. Kun Iikan esikoinen aikanaan syntyi, isoisästä tuli isoukki.

Mankalassa:

Edessä Lahtiska, Mumi, Kaisu ja likku ja Isoäiti

Keskirivissä Mufa, Solan tytär, Paavo, Pixa ja Maija

Takana Pentti Sola, Sigurd Boman, Matti, Heikki Vapaavalta, Väinö Sola, Solan pojat Jaakko ja Mikko

Kuopio, Puijonkatu 4

Kaisu ja likka panivat vauhtia Paavon opintoihin, ja vuonna 1933 hän valmistui diplomi-insinööriksi Teknillisen korkeakoulun koneinsinööriosaston sähkötekniliseltä opintosuunnalta. Hänen ensimmäinen työpaikkansa oli Osakeyhtiö H. Saastamoinen Limited:n tehtailla Kuopiossa, jossa hän toimi käyttöinsinöörinä 12.7.1933 – 5.7.1935. Tämä merkitsi muuttoa Kuopioon, jonne Paavo matkusti ensin yksin 10. päivänä heinäkuuta. Koti järjestyi osoitteessa Puijonkatu 4. Muuttokuorma, Kaisu ja likka seurasivat perässä. Tuntui upealta kalustaa omaa pientä pesää. Kumpikin toi kotiin huonekaluja omista huoneistaan, ja lisäksi he saivat sukulaisilta vanhoja kalusteita, joita kunnostettiin. Kaisu raukka oli huolissaan siitä, että maalari otti 200 markkaa sänkyjen, kuuden tuolin, pienen pöydän ja piirongin

likku maffina isoäidiltä saamassaan puvussa

maalaamisesta, sillä hänellä ei ollut aavistustakaan, oliko työ sen arvoista. Onneksi hän saattoi kirjeissään *”rakkaalle pienelle mutille”* purkaa tuntojaan, uskalsipa valittaa jopa anopista. Tosin hän jo heti seuraavassa kirjeessä pyysi äitiään hävittämään ja unohtamaan edellisen kirjeen, sillä *”nythän kaikki on jo ohi”*. Sillä vaikka anoppi halusikin määrätä heidän kaappinsa paikan, hän oli myös hyvin antelias ja huolehtiva. Kaisun tunteet anoppia kohtaan ailahtelivat, eikä hän olisi millään halunnut joutua kiittolisuudenvelkaan. Tätä velkaa syntyi kuitenkin väistämättä, ja Kaisu kirjoitti mutille: *”Koeta jollain tavoin hommata se pöytä maalta tädille. Minusta on vähän noloa, kun me ollaan saatu sieltä niin hirveästi kaikkea, verhoja ynnä muuta, eikä sitä voi oikein millään korvata. Minusta se olis niin kuin pieni vastalahja, sillä kun te sen hommaatte, on se tavallaan niin kuin minultakin. Ja muutenkin olis niin kodikasta, kun sinne mennessä olis aina se pöytä muistuttamassa Mankalasta. On niin dilleä olla kiittolisuudenvelassa. Älä kerro tädille mitään, vaan kiellä tätiä kirjoittamasta, jos hän saa sen pöydän. Sehän voisi olla meille yllätyksenä. Pave ei nimittäin tiedä koko jutusta mitään. Olis niin kiva nähdä, tunteeko Pave sen, kun melkein koko kesän on syönyt sen ääressä.”* Kyseessä oli Blombergien kesämökin ruokapöytä, jota Hilja oli ihastellut vieraillessaan Mankalassa.

